

ՆԱՅԵԼՈՎ ԴԱՐՁԵԱԼ ՇԱՀԱՆ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻՆ

Աշխարհական էր բայց այս աշխարհէն
չէր Շահան Պերպերեան: Որքան անգոր էր
մարմնով՝ նոյնքան գորաւոր էր հոգեով:
Երբ զինք տեսնէի՝ Պողոս Առաքեալի խօսքը
կը յիշէի (Բ. Կորն. ԺԲ. 10): Հոգեկան էր,
թէն հոգեւոր չէր: Կը հաւատար, բայց հա-
ւատացեալ չէր՝ այս բառին ընդհանրական
առումով: Փիլիսոփայ էր՝ ո՛չ միայն ուս-
մամբ և գիտութեամբ՝ այլ նաև բնաւորու-
թեամբ: Քիչ խօսքով և շատ խորհուրդով
մտաւորական մը: Իմաստ կը փնտռէր ամէն
բանի մէջ: Եւ կը գտնէր: Կը գտնէր ու կը
սիրէր՝ զայն խոր ու անհուն սիրով մը:
Այսինքն՝ իմաստասէր էր: Դժուար կ'ար-
տայայտուէր, ո՛չ թէ որովհետև բառերը
կը պակսէին իրեն, այլ որովհետև իր մտա-
ծումները ծանրաբեռն էին զգացումով, և
բառերը և խօսքերը կը բեկանէին իր խոր-
հուրդին ծանրութեան տակ: Բայց ինքը իր
քայլերով չէր ծանրացներ երկիրը, ինչպէս
շատեր կ'ընեն: Կը խորհիմ թէ այս աշխար-
հէն անցաւ՝ հազիւ զպցնելով իր ոտքերը
երկրին: Երեցաւ հորիզոնէն, շարժեց մեթ-
նոլորտը որուն մէջէն անցաւ, և աներևոյթ
եղաւ հանդիպակաց հորիզոնին մէջ: Անոնք
որ տեսան անոր անցքը՝ զգացին անոր
ստեղծած շարժման հպումը իրենց հոգիին:
Եւ ատով քիչ մը աւելի կեանք ունեցան.
մանաւանդ անոնք՝ որ իր աշակերտները
և մտքի և հոգիի մտերիմները եղան:

Ի՞նչ կրնայ մարդ մը ակնկալել ասկէ
աւելի՝ ապրած ըլլալու համար:

Ձրանսագլուխ հայ մտաւորականութեան
ազնուական տիպարներէն էր Շահան Պեր-
պերեան: Կակուղ, ոգեկան հայրենասիրու-
թիւն մը ունէր: Բոլորովին տարբեր այն
կարծր ու չօշափելի հայրենասիրութենէն՝

զոր հայրենի լիւններու վրայ բուսած հայը
ունի: Բնիկ ճարտարապետութեան գծերուն
համադրութեան մէջ, հայ ժողովրդական
երաժշտութեան ձայներուն ներգաշնակու-
թեան մէջ, և նման բաներու մէջ կը տա-
ղաւարէր իր հայկականութիւնը:

Առաջին աշխարհամարտին նախորդող
և յաջորդող տարիներու տենդահար մթնո-
լորտին մէջ շարժող արեւմտահայ մտաւո-
րականութեան շարքերէն էր Շահան Պեր-
պերեան: Իր անձին և իր խօսքին մէջէն
կրնայիր ծանօթանալ այդ մտաւորականու-
թեան անուանի շատ մը զէմքերուն, նշա-
նաւորներուն և կէսնշանաւորներուն:

Այժմ այդ սերունդը «անցած» սե-
րունդն է: Անցաւ նաև անոնց հետ, անոնց
կրտսերներէն, Շահան Պերպերեան: Բայց
ընդունայն չանցաւ: Իր քարը դրաւ հայ
ոգեկանութեան շէնքին մէջ, կը շարունակէ
տեւել («տեւելու» խնդիրը շատ կը դժաւցնէր
իւր միտքը) իր աշակերտներուն և իր մտե-
րիմներու հոգիին մէջէն:

Տարիներու բնակակցութեամբ և պաշ-
տօնակցութեամբ երուսաղէմի ժառանգա-
ւորաց Վարժարանի մէջ իր ուսուցչութեան
չրջանին, հազորդ եղած եւ իր հոգիին և
բարեկամացած իրեն: Անոր աներևութա-
ցումը մեր աշխարհէն՝ աշնան տներնի մը
անկումը կը յիշեցնէ ինձի՝ հայութեան ծա-
ռին վրայէն: Տերեւ՝ որ կանաչցած ըլլա-
լով ծառին կեանքովը՝ իր կարգին իր տուրքը
տուաւ անոր կենսունակութեան:

Թո՛ղ կանաչ մնայ իր հոգին հայութեան
կանաչութեան մէջ:

ՏԻՐԱՆ ԱՐՔԵՊՍ.